

A JAK JE TO S OTOKODATE DOOPRAVDY?

男仔達道場

(svým zkoumáním přímo v Japonsku se pokouší uvádět na pravou míru Jura Matela, student japonské lingvistiky na Utsunomiya university, pref. Točigi)

Výraz „otoko-date“ v tom smyslu, jak je uveden v článku na vašich stránkách <http://www.otokodate.com/docs/otokodate.pdf>, je dnes k pochopení pouze určitému omezenému okruhu Japonců - především těm, kteří se orientují v japonské historii, klasické literatuře, „džidaigeki“ (filmech a divadelních hrách z historickou tematikou, především s tematikou období Edo) atd. Tam je totiž zapotřebí hledat původ výše zmíněného významu slova „otoko-date“.

Jiný pohled na daný výraz, je jako na prostý lexikální element japonského jazyka - tedy na to, v jakém významu dnes Japonci tento výraz chápou a používají. Tady je v první řadě zapotřebí říct, že drtivá většina dotázaných, kterým vůbec toto slovo něco říkalo (tedy především starší generace), jej zná spíše ve formě „date-otoko“, kdy „date“ zde funguje jako modifikátor (zjednodušeně řečeno si ho můžeme představit jako přídavné jméno, přívlastek). Tento fakt je daný jednoduše morfologickou podstatou současné japonštiny - modifikátor předchází modifikovanému slovu. Tak jako říkáme „krásná tvář“ („*utsukushii kao*“) nebo „malá židle“ („*chiisai isu*“), tak je třeba použít „date-otoko“.

Onen modifikátor „date“ má etymologický původ ve jméně Date Masamuneho (alias *Dokugan-rjú* - „Jednooký drak“), který se jako historická postava stal symbolem určitých vlastností, ctností. A to především vlastností jako je maskulinita (někdy až machismu), férovosti, vznešenosti, gentlemanství apod. (pozn. v češtině samozřejmě též existují podobné případy, kdy jméno historické či obecně známé literární postavy symbolizuje určité vlastnosti, např. „šalamounský“, „jidášský“, „švejkovský“, „grázl“ apod.). Především s ohledem na ony „silně maskulinní“ konotace může potom „date“ u některých mluvčích vyvolávat spíše rozporuplné či negativnější konotace. Tyto případy ovšem vnímám jako spíše okrajové. Většina mnou dotázaných bere „date“ (a potažmo „date-otoko“) s pozitivními konotacemi. Je to patrné i na tom, že morfém „date“ (zapisován stále stejnými znaky jako jméno Date Masamuneho) se objevuje např. v názvu typického novoročního jídla - tzv. „date-maki“ (jde o jistý druh vaječného piškotu či rolky), a jak známo i v názvech jídel pro zvláštní příležitosti spatřují Japonci značnou symboliku (takže právě novoroční požívání „date-maki“ má symbolizovat touhu po tom, aby nadcházející rok oplýval jenom samými pozitivy).

Tedy když už Japonci „date-otoko“ znají, tak ve významu, jenž označuje gentlemanského muže, silného, přímého, chlapeckého, snad s jistými ochránářskými (vůči ženám) sklony. Takto by to bylo teoreticky. Prakticky se slovo „date-otoko“ (potažmo „otoko-date“) v současné japonštině nepoužívá. Učitelé japonského jazyka se shodují na tom, že jde o „mrtvé slovo“. To je také nejspíš důvod, proč je prakticky neznámé mladším generacím. Někteří lidé, kterým daný pojem ještě něco říká tvrdí, že je to prostě tím, že dnes v Japonsku v podstatě není nikdo, koho by takovým výrazem šlo počastovat (tedy že silní, maskulinní, gentlemanští muži prakticky „vymřeli“), což si ovšem musíme přebrat sami.

Závěr: „otokodate“ (a jeho o něco známější varianta „date-otoko“) je dnes mrtvý výraz (podobně jako např. v češtině běžně nepoužíváme výraz „milíř“, a mladší generace nejspíš ani nebude vědět, co přesně tento výraz označuje). Je možno se s ním setkat ve zvláštním (především historickém) kontextu (klasické literatuře apod.), jen ve zcela výjimečných případech však v každodenní mluvě běžného Japonce.